

# **Pokazatelji rentabilnosti (profitabilnosti)**

UNIVERZITET SINGIDUNUM

# Pokazatelji rentabilnosti (profitabilnosti)

**Pokazatelji rentabilnosti** su relativni odnosi između dve bilansne pozicije gde brojilac predstavlja dobitak a imenilac neku formu sredstava privrednog društva.

Pokazatelji rentabilnosti mogu biti parcijalni i globalni (sintetički).

Za izračunavanje parcijalnih se koriste podaci iz bilansa uspeha dok je za izračunavanje globalnih neophodno korišćenje i bilansa stanja i bilansa uspeha.

# Pokazatelji rentabilnosti (profitabilnosti)

Kod pokazatelja rentabilnosti (profitabilnosti) najčešće se koriste sledeći pokazatelji :

- Stopa poslovnog dobitka;
- Stopa neto dobitka;
- Stopa prinosa na ukupna poslovna sredstva;
- Stopa prinosa na sopstvena sredstva.





# Stopa poslovnog dobitka

Stopa poslovnog dobitka spada u parcijalne pokazatelje rentabilnosti i za njeno izračunavanje se koriste samo podaci iz bilansa stanja i ona pokazuje odnos između poslovnog dobitka i poslovnih prihoda.

**Stopa poslovnog dobitka** predstavlja ključni pokazatelj rentabilnosti preduzeća, budući da ona u suštini predstavlja odnos ostvarenog profita prema angažovanom kapitalu.

**Stopa poslovnog dobitka** pokazuje koliko se dinara poslovne dobiti ostvari na 100 dinara prihoda od prodaje.



# Stopa poslovnog dobitka

Formula za izračunavanje stope poslovnog dobitka glasi:

$$\text{Stopa poslovnog dobitka} = \frac{\text{Poslovni dobitak (EBIT)}}{\text{Poslovni prihodi}} \times 100$$



# Stopa neto dobitka

**Stopa neto dobitka** takođe spada u parcijalne pokazatelje rentabilnosti (profitabilnosti).

Stopa neto dobitka pokazuje koliko se dinara neto dobiti ostvari na 100 dinara prihoda od prodaje.

Što je veća stopa neto dobitka to znači da je veća zarađivačka moć privrednog društva.

Ovaj pokazatelj pokazuje učešće neto dobitka u ukupnim poslovnim приходima.

# Stopa neto dobitka

Formula za izračunavanje stope neto dobitka glasi:

$$\text{Stopa neto dobitka} = \frac{\text{Neto dobitak}}{\text{Poslovni prihodi}} \times 100$$





# Stopa prinosa na ukupna poslovna sredstva (ROA)

**Stopa prinosa na ukupna poslovna sredstva (ROA)** spada u sintetičke (globalne) pokazatelje rentabilnosti i dobija se na osnovu podataka iz bilansa stanja i bilansa uspeha.

Ovaj pokazatelj pokazuje koliko dinara poslovnog dobitka se ostvari na 100 dinara prosečno angažovanih poslovnih sredstava.







# Stopa prinosa na ukupna poslovna sredstva (ROA)

Formula za izračunavanje stope prinosa na ukupna poslovna sredstva (ROA) glasi:

$$\text{Stopa prinosa na ukupna poslovna sredstva (ROA)} = \text{Poslovni dobitak (EBIT)} / \text{Prosečna poslovna imovina (aktiva)}$$

Formula za izračunavanje prosečne poslovne imovine glasi:

$$\text{Prosečna poslovna imovina (aktiva)} = \text{Poslovna sredstva na početku godine} + \text{Poslovna sredstva na kraju godine} / 2$$



# Stopa prinosa na ukupna poslovna sredstva (ROA)

Postoji i druga formula za izračunavanje ovog pokazatelja i to:

$$\text{Stopa prinosa na ukupna poslovna sredstva (ROA)} = \text{Stopa poslovnog dobitka} \times \text{Koeficijent obrta poslovnih sredstava}$$

Formula za izračunavanje koeficijenta obrta poslovnih sredstava glasi:

$$\text{Koeficijent obrta poslovnih sredstava} = \frac{\text{Poslovni prihodi}}{\text{Prosečno angažovana poslovna sredstva}}$$



# Stopa prinosa na sopstvena sredstva (ROE)

**Stopa prinosa na sopstvena sredstva (ROE)** takođe spada u sintetičke finansijske pokazatelje i drugačije se naziva ratio rentabilnosti sopstvenog kapitala.

**Stopa prinosa na sopstvena sredstva (ROE)** pokazuje koliko dinara neto dobitka se ostvari na 100 dinara prosečno angažovanih sopstvenih sredstava.





# Stopa prinosa na sopstvena sredstva (ROE)

Formula za izračunavanje stope prinosa na sopstvena poslovna sredstva (ROE) glasi:

**Stopa prinosa na sopstvena sredstva (ROE) = Neto dobitak / Prosečna sopstvena sredstva**

Formula za izračunavanje prosečnih sopstvenih sredstava glasi:

**Prosečna sopstvena sredstva = Sopstvena sredstva na početku godine + Sopstvena sredstva na kraju godine / 2**



# Stopa prinosa na sopstvena sredstva (ROE)

Postoji i druga formula za izračunavanje ovog pokazatelja i to:

$$\text{Stopa prinosa na sopstvena sredstva (ROE)} = \text{Stopa neto dobitka} \times \text{Koeficijent obrta sopstvenih sredstava}$$

Formula za izračunavanje koeficijenta obrta sopstvenih sredstava glasi:

$$\text{Koeficijent obrta sopstvenih sredstava} = \frac{\text{Poslovni prihodi}}{\text{Prosečno angažovana sopstvena sredstva}}$$



## Pokazatelji profitabilnosti na primeru preduzeća „Metalac“.

<b>Pokazatelji rentabilnosti</b>	<b>2007</b>	<b>2008</b>	<b>2009</b>	<b>2010</b>	<b>2011</b>	<b>2012</b>
Stopa poslovnog dobitka	11.12%	12.04%	13.02%	13.16%	11.24%	11.93%
Stopa neto dobitka	10.01%	6.82%	7.48%	10.14%	9.66%	9.20%
Stopa prinosa na sopstvena sredstva	13.59%	10.63%	9.52%	13.85%	13.96%	15.14%
Prosečna sopstvena sredstva	2.975.740	3.094.422	3.185.326	3.356.523	3.593.935	3.867.126
Stopa prinosa na ukupna sredstva	8.74%	6.51%	5.69%	8.53%	8.74%	9.38%
Prosečna ukupna sredstva	4.629.570	5.052.825	5.326.762	5.449.252	5.742.421	6.243.963